

Kronika 1994

OBSAH

Kronikár	2
Samospráva obce	3
Štátna správa	4
Významné návštevy	5
Činnosť podnikov a ich podiel na živote mesta	5
Školstvo	6
Kultúra	6
Cirkevný život	7
Politické strany, hnutia a združenia	7
Telovýchova a šport	8
Počasia a jeho osobitosti v priebehu roka	8
Rôzne	8

Kronikár

Údaje za rok 1994 do mestskej kroniky zapísal Jozef Leľo, narodený 30. XII. 1941 vo Svidníku.

Mám ukončené vysokoškolské vzdelanie. Po skončení školy som pracoval v rôznych spoločensko-politických funkciách okresu a mesta Svidník.

V súčasnosti pracujem ako riaditeľ Mestského kultúrneho strediska vo Svidníku. Do funkcie kronikára mesta ma menoval primátor mesta. Môj predchodca Štefan Radačovský ukončil činnosť kronikára mesta z dôvodu zvolenia do funkcie starostu v obci Chotča.

Samospráva obce

Rok 1994 bol posledným rokom volebného obdobia 1991-1994.

Bol to rok, v ktorom sa pripravovali a uskutočnili voľby do Národnej rady Slovenskej republiky a do miestnej samosprávy.

Tieto významné udalosti určili i obsahovú náplň práce Mestského zastupiteľstva, funkcionárov a pracovníkov Mestského úradu.

Mestské zastupiteľstvo v priebehu roka zasadalo 7-krát. Okrem iného sa zaoberalo týmito závažnými otázkami života mesta.

V mesiaci februári schválilo záverečný účet hospodárenia Mestskej samosprávy za rok 1993, keď príjmy boli splnené na 109%, čo vo finančnom vyjadrení predstavovalo čiastku 66 miliónov 333 tisíc Slovenských korún (Sk). Z toho bolo pre potreby mesta použitých 65 mil. 694 tis. Sk. V rámci rozvojového programu bolo preinvestovaných 32 mil. 404 tis. Sk na dokončenie IV. základnej školy, výstavbu autobusovej stanice a kultúrneho domu.

Zároveň bol schválený vyrovnaný rozpočet na rok 1994 v sume 36 mil. 520 tis. Sk. Z toho na rozvojový program bolo určených 7 mil. 287 tis. Sk.

Mestské zastupiteľstvo schválilo Všeobecné záväzné nariadenie číslo 1/1994 pri uplatňovaní zákona SNR číslo 317/1993 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR číslo 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov. Týmto sa upravila na území daň z pozemkov a daň zo stavieb.

V mesiaci apríl poslanci odsúhlasili predaj časti B rozostavaného Domu kultúry Slovenskej štátnej sporiteľni a. s. Bratislava pobočka Svidník za 6,8 mil. Sk. Takto získané prostriedky boli použité na výstavbu časti A.

V mesiaci jún Mestské zastupiteľstvo prejednávalo závažnú oblasť života mesta a to úroveň poskytovaných služieb. S trvalým pobytom na území mesta bolo evidovaných 584 podnikateľských subjektov. Najviac 152 ich podnikalo v obchodnej činnosti. Oproti roku 1993 bol zaznamenaný pokles o 70 podnikateľských subjektov.

V meste naďalej chýbali také služby ako kníhviazačstvo, oprava dáždnikov, remenárske a kožušnicke práce, oprava písacích strojov. Naďalej pretrvával nezáujem o zriaďovanie výrobných činností, zvlášť remeselníckeho charakteru.

Poslanci Mestského zastupiteľstva na zasadaní v mesiaci august sa zaoberali prípravou volieb do Národnej rady Slovenskej republiky. Ich uskutočnenie bolo stanovené na dni 30.9. a 1.10. 1994. Schválili Mestskú volebnú komisiu a 7 mestských volebných okrskov.

V týchto voľbách voliči v našom meste dali svoje hlasy predovšetkým Hnutiu za demokratické Slovensko, keď z 5 663 platných hlasov hnutie obdržalo 2 225 hlasov. Na ďalších miestach sa umiestnilo Združenie robotníkov Slovenska s 908 hlasmi, Spoločná voľba (Strana demokratickej ľavice, Sociálno-demokratická strana, Hnutie poľnohospodárov, Strana zelených) 821 hlasov, Kresťansko-demokratické hnutie 369 hlasov, Komunistická strana Slovenska 360 hlasov a Demokratická únia 311 hlasov.

Z nášho mesta za poslanca do Národnej rady SR sa nedostal ani jeden kandidát.

Na októbrovom zasadaní Mestské zastupiteľstvo schválilo Všeobecné záväzné nariadenie č. 2/1994 o predaji bytov a nebytových priestorov. Mesto takto stanovilo v súlade so zákonom NR SR č. 182/1993 Z. z. podmienky, za akých sa bude predaj bytov uskutočňovať.

V skutočnosti so skončením volebného obdobia 1991-1994 Mestské zastupiteľstvo zbilancovalo zámery a predsavzatia, ktoré si pre toto obdobie vytýčilo.

Bolo to obdobie politicky i ekonomicky veľmi zložitú. I napriek zložitým procesom prebiehajúcich v celej spoločnosti za uplynulé volebné obdobie, boli v práci mestských orgánov dosiahnuté priaznivé výsledky. Za štyri roky sa podarilo v meste preinvestovať takmer 145 mil. Sk a uskutočniť celý rad verejnoprospešných zámerov.

Ďalšou významnou udalosťou roka 1994 boli komunálne voľby, ktoré sa uskutočnili v dňoch 18. a 19. novembra 1994. Zhotovením ich výsledkov a voľbou nových Mestských orgánov sa zaoberalo i decembrové zasadnutie novozvoleného Mestského zastupiteľstva.

Do voličských zoznamov v meste bolo zapísaných celkom 7 714 voličov.

Volieb sa zúčastnilo 4 485 voličov, čo predstavovalo 58,1%.

Na funkciu primátora mesta kandidovali 11 uchádzači, a to: Ján Fedoročko, PhDr. Jozef Harviš, JUDr. Miroslav Friga, Karol Kalinák, Ján Kolečava, Ing. Ľubomír Lacko, Jozef Leľo, Ing. Ján Polovčík, Ing. Milan Lorenc, Ján Rico a Ing. Ján Šmajda.

Za primátora mesta bol i na ďalšie volebné obdobie zvolený Karol Kalinák.

Do mestského zastupiteľstva za poslancov v 3 volebných obvodoch kandidovalo 175 občanov, z ktorých bolo zvolených týchto 27 poslancov:

Ing. Andrejko Ján, Mgr. Ján Bača, MUDr. Marián Baja, Ing. Michal Bartko, RNDr. Anton Berežňák, Jozef Bilý, MUDr. Peter Blich, Mgr. Štefan Čabrej, Ing. Juraj Červák, Mgr. Mária Čobirková, Peter Čuchta, Andrej Dudáš, Ing. Milan Džubák, Ladislav Feňo, Mgr. Viera Frigová, Ing. Michal Gondek, JUDr. Milan Hudák, Mgr. Ľubomíra Hudáková, Ing. Ladislav Koudelka, Ing. Ľubomír Lacko, Ing. Michal Lažo, Jozef Leľo, Mgr. Ladislav Mackanič, Ing. Pavol Olejár a MUDr. Ladislav Sabanoš.

Za členov mestskej rady boli zvolení:

Ing. Michal Bartko, ktorý vykonáva zároveň funkciu zástupcu primátora mesta, MUDr. Marián Baja, RNDr. Anton Berežňák, Ing. Juraj Červák, Ing. Michal Gondek, Ing. Ladislav Koudelka, Ing. Ľubomír Lacko, Ing. Michal Lažo a Jozef Leľo.

Funkciu prednostu Mestského úradu i naďalej bude vykonávať JUDr. Vasil Štefanco a hlavného kontrolóra Ing. Peter Želizňak.

Rozloženie politických síl v 27 člennom mestskom parlamente: 13 poslancov za Stranu demokratickej ľavice, 9 poslancov z Hnutia za Demokratické Slovensko, 4 poslanci za Združenie robotníkov Slovenska a 1 poslanec za Slovenskú zelenú alternatívu.

Štátna správa

Na území mesta i naďalej pôsobia viaceré úradov štátnej správy.

Funkciu prednostu okresného úradu do 19. apríla 1994 vykonával Ing. Pavol Kačic, ktorého uvedeného dňa vystriedal v tejto funkcii Ing. Vladimír Popík, vedúci odd. regionálneho rozvoja Okresného úradu. Na základe volieb do Národnej rady SR víťazného hnutia HZDS došlo na viacerých postoch v štátnej správe i k personálnym zmenám.

Dňa 20.12.1994 bol z funkcie prednostu Okresného úradu odvolaný Ing. Vladimír Popík a do tejto funkcie bol vládou SR menovaný Ing. Ľubomír Lacko, doterajší prednosta Obvodného úradu vo Svidníku.

Významné návštevy

Na základe pozvania ministra kultúry SR Dušana Slobodníka a v súvislosti s podpísaním medzištátnej zmluvy o spolupráci v oblasti kultúry Slovenskej republiky a Ukrajiny, navštívil vo februári t. r. naše mesto minister kultúry Ukrajiny pán Ivan Dzijuba.

Ukrajinskí hostia navštívili Štátne múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry, kde si prezreli expozície múzea a bližšie sa oboznámili s problematikou rozvoja kultúry ukrajinsko-rusínskej menšiny.

6. októbra t. r. bolo naše mesto centrom osláv 50. výročia Karpatsko-dukelskej operácie.

Pri tejto príležitosti primátor mesta pán Karol Kalinák privítal na letisku vo Svidníku vzácnu návštevu, prezidenta Slovenskej republiky pána Michala Kováča.

Ďalšími vzácnymi hosťami boli: podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky Peter Weiss, minister obrany Slovenskej republiky Pavol Kanis, veľvyslanec Ruskej federácie v Slovenskej republike Sergej Jastržemskij, veľvyslanec Poľskej republiky Jerzy Kovolec, čestný občan mesta Svidník generálmajor Oldřich Kvapil a dcéra armádneho generála Ludvíka Svobodu Zoe Klusáková.

Oslavy významného výročia a celý pobyt pána prezidenta a ostatných vzácných hostí prispeli k upevneniu bojových tradícií odkazu bojovníkov za slobodu.

Činnosť podnikov a ich podiel na živote mesta

Ekonomická situácia v priebehu celého roka 1994, ako v celej spoločnosti, tak aj v meste, bola zložitá. Táto sa prejavila v pomerne vysokej nezamestnanosti.

V najväčších podnikoch na území mesta sa nepodarilo podstatne zvýšiť výrobu a tým vytvoriť viac pracovných príležitostí. V priebehu celého roka sa nepodarilo vydražiť dominantu mesta hotel Dukla.

Objekt naďalej chátra, v meste chýbajú možnosti kvalitného ubytovania a reštauračných služieb.

Tento nedostatok sčasti odstránila rekonštrukcia bývalého hotela Pobeda. Jeho majitelia sú Jozef Surmánek, Jozef Maťaš a Ing. Jozef Čan. Pod strechou tohto objektu s novým premenovaním Hoges sú štyri prevádzky: reštaurácia, kaviareň, piváreň a ubytovňa pre 20 hostí.

Na začiatku roka v areáli Benzinol majiteľ Jozef Los-Božík otvoril prevádzku umývania áut, rýchloservis, pneuservis, predajňu-mototechna, potraviny a espresso.

Po jedenapoločnej prestávke súvisiacej s rekonštrukciou objektu začala 7. marca svidnícka pekárne opäť piecť. Súčasťou pekárne je i vlastná predajňa chleba, pečiva a ostatných potravín.

V meste na ulici Centrálnej otvoril Svidníčan PharmDr. Marián Majda prvú súkromnú lekárne. Odborné služby lekárne zabezpečujú okrem neho ešte jeden lekárnik a dve farmaceutické laborantky.

Počas roka ako prví v zdravotníckych službách pracovali privátne dvaja stomatólogovia MUDr. Nataša Harvišová a MUDr. Miroslav Jánošík.

K skvalitneniu zdravotníckych služieb prispel dar mesta, keď 13. septembra 1994 primátor mesta pán Karol Kalinák odovzdal Odd. pre choroby ušné, nosové a krčné diagnosticko-liečebný prístroj na vyšetovanie a liečbu nosovej dutiny, hltana a hrtana.

Následne 30. septembra 1994 bola vo svidníckej nemocnici ďalšia potrebná technika. Detskému odd. odovzdal Ing. Peter Hrinko, prezident a. s. VSŽ Košice, nový inkubátor DRAGER 8 000 SC.

V dňoch 10.-12. novembra sa uskutočnili v meste IV. predvianočné výstavné a predajné trhy. Jednotlivé výstavné kóje a predajné pulty boli umiestnené v Športovej hale TJ Slávia a mestskom trhovisku. Na podujatí sa zúčastnili okrem domácich vystavovateľov aj výrobné a obchodné spoločnosti z Poľska, Ukrajiny a Bieloruska.

Na sklonku roka bol odovzdaný do užívania jeden z najkrajších objektov v meste Autosalón RENAULT, ktorý spolu s priestormi pre stanicu technickej kontroly zriadila firma Rubín spol. s r. o., majiteľ Jozef Los-Božík a jeho manželka Mária Los-Božíková.

Školstvo

Na začiatku školského roka 1994 -1995 pribudla v meste k terajším 4 základným školám i piata Základná cirkevná škola Svätého Juraja. Škola je situovaná na konci severnej časti sídliska Utra a jej riaditeľkou sa stala Ing. Anna Mačugová.

Začali sa aj prvé rokovania s ministerkou školstva SR o zriadení Vysokej školy textilnej v našom meste. Iniciátorom týchto rokovaní boli Ing. Ladislav Koudelka, gen. riad. SVIK spol. s r. o. a Ing. Ľubomír Lacko, prednosta Okresného úradu vo Svidníku.

Zmeny vo vedení nastali aj v Gymnáziu Duklianskych hrdinov, najstaršej svidníckej strednej škole. Novým riaditeľom bol menovaný RNDr. Anton Berežňák. V školskom roku 1994/1995 celkom študovalo na Gymnáziu Dukelských hrdinov 355 študentov.

Kultúra

V dňoch 19. - 21. januára 1994 sa uskutočnil v poradí jubilejný XX. ročník svidníckeho divadelného festivalu, ktorý bol venovaný 49. výročiu oslobodenia mesta.

Za dvadsaťročné obdobie v rámci festivalu herci profesionálnych telies, ako Ukrajinské národné divadlo, neskôr premenované na Divadlo Alexandra Duchnoviča z Prešova, Štátne divadlo z Košíc, Divadlo Jonáša Záborského z Prešova, Divadlo Andreja Bagara z Nítry, Novej scény z Bratislavy, Poľského divadla z Českého Tešína, Bábkové divadlo z Košíc, ale i ďalšie odovzdávali svoje bohaté divadelné umenie vďačnému publiku nášho mesta.

Doterajších 20 ročníkov navštívilo 40 925 občanov a vzhliadli 124 divadelných predstavení.

Dňa 16. februára 1994 bola vo výstavnej sieni Štátneho múzea ukrajinsko-rusínskej kultúry sprístupnená výstava diel, košického maliara Mikuláša Rogovského. Tridsaťjeden olejomalieb a akvarelov M. Rogovského umeleckou formou zachytáva obľúbené scenérie zemplínskej a tatranskej krajiny.

Mestský úrad spolu s Mestským a Regionálnym kultúrnym strediskom, Okresným výborom Strany demokratickej Ľavice, Okresným predstavenstvom Hnutia za demokratické

Slovensko, zorganizovali oslavy 1. mája. Oslavy sa uskutočnili v areáli amfiteátra a futbalového štadióna. V kultúrnom programe sa 3 tisíc účastníkom osláv predstavili mažoretky z Prešova, domáci detský zbor Spievajúce deti, folklórny súbor Makovica, spevácka skupina Makovickýj holos a hudobno-humoristická skupina Tučná Anča z Podbrezovej.

Boli predvedené ukážky leteckých modelárov, rádiostaníc a prvej pomoci. Časť občanov a mládeže využila možnosť ponúknutú firmou Dukla – AIR vzhliadnuť mesto z lietadla v rámci organizovaných vyhlídkových letov.

V dňoch 17.-19. júna 1994 sa v našom meste uskutočnili jubilejné 40. Slávnosti kultúry Rusínov – Ukrajincov Slovenska. Týchto 40. Slávnosti sa zúčastnilo 46 súborov a asi 1 500 účinkujúcich. Popri domácich súboroch na Slávnostiach vystúpili i súbory z Ukrajiny, Chorvátska a Poľska. Jednotlivé programy v amfiteátri vzhliadli i podpredseda vlády Slovenskej republiky Roman Kováč, podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky Peter Weiss a veľvyslanec Ukrajiny v SR Peter Sardačuk.

Za tie štyri desaťročia vystúpilo vyše 50 tis. účinkujúcich a ich výkony videlo vyše 1 milióna divákov. Nedeľňajší poobedňajší program v priamom prenose vysielala aj Slovenská televízia.

Začiatkom septembra 1994 začalo v priestoroch Mestského kultúrneho strediska svoju činnosť Mestské informačné centrum, cieľom ktorého je poskytovať informácie našim a zahraničným turistom v oblasti cestovného ruchu, kultúrnych a spoločenských podujatiach, histórii a súčasnosti Svidníka a okolia.

Cirkevný život

V sobotu 11. júna sa v meste na pešej zóne konali Bohoslužby pri príležitosti posviacky základov rímskokatolíckeho kostola. Svätú omšu celebroidal Alojz Tkáč.

V nedeľu 4. septembra 1994 sa vyše 3 000 občanov Svidníka a okolia zúčastnilo na vysviacke novopostaveného pravoslávneho chrámu. Archijerenskú liturgiu slúžil arcibiskup prešovský a celého Slovenska Nikolaj. Chrám je zasvätený svätej Trojici, projektovaný bol podľa vzoru cirkevných a byzantských stavieb s pôdorysom v tvare gréckeho kríža.

Politické strany, hnutia a združenia

Dňa 14.1.1994 sa uskutočnil Okresný snem Hnutia za demokratické Slovensko vo Svidníku. Dôležitosť rokovania zvýraznilo aj široké zastúpenie členov vlády na čele s podpredsedom vlády a ministrom financií Júliusom Tóthom. Medzi hosťami boli ďalej minister dopravy, spojov a verejných prác Roman Hofbauer, minister životného prostredia Jozef Zlocha, štátny tajomník Ministerstva vnútra Imrich Hamarčák.

Snem zvolil vrcholné okresné orgány. Predsedom hnutia sa stal Michal Špak.

Telovýchova a šport

V roku 1994 vo vyšších súťažiach reprezentovali naše mesto športovci v týchto druhoch športu:

Futbal III. liga dospelých – Futbalový klub Surmex Svidník. Po veľmi dobrých výkonoch v jesennej a jarnej časti súťažného ročníka 1993/1994 FK Surmex vyhral túto súťaž a podľa súťažného poriadku schváleného na mimoriadnej konferencii Slovenského futbalového zväzu dňa 10.7.1993 mal postúpiť do II. futbalovej ligy.

Rada Slovenského futbalového zväzu v Bratislave dňa 25.6.1994 však z nepochopiteľných dôvodov rozhodla, že zo skupiny III. ligy nepostúpi do II. ligy žiadne mužstvo s tým, že účastníkom II. ligy bude mužstvo 1. FC Košice B, ktoré v ročníku 1993/94 sa v druhej lige umiestnilo na 15. mieste a malo zostúpiť do III. ligy.

Takýmto byrokratickým prístupom ústredného orgánu bol zmarený dlhoročný sen Svidničanov. Po týchto absurdnostiach sa museli uspokojiť s tým, že v súťažnom ročníku 1994/95 futbalový klub dospelých začal hrať znovu v III. lige.

V regionálnych futbalových súťažiach ročníka 1993/94 reprezentovali naše mesto i mužstva dorastencov a starších žiakov.

Pod hlavičkou športového klubu Surmex naše mesto reprezentovali v III. lige volejbalisti a basketbalisti.

Družstvá starších žiakov a mladších žiakov Telovýchovného klubu STROJÁR v II. hokejovej lige.

Divíziu súťaž družstiev C3 v šachu hrala Telovýchovná jednota Slávia Dom detí a mládeže.

Veľmi aktívnu činnosť počas roka vyvíjal Klub slovenských turistov Beskýd vo Svidníku pod vedením MUDr. Nikolaja Verguna a Jána Brudňáka.

Počasia a jeho osobitosti v priebehu roka

Počas roka 1994 neboli zaznamenané extrémne výkyvy až na letnú búrku, ktorá sa prehnala naším mestom 11. augusta 1994 a po sebe zanechala nemalé škody. Vietor strhol krov zo šestnástich garáží na ulici gen. Svobodu, značne poškodil strechu Okresného úradu a zlomil veľký počet stromov.

Rôzne

K 1. januáru 1994 v meste žilo 12 419 obyvateľov.

Prvou Svidničankou sa stala Lea Kačmárová ako druhé dieťa matky Gabriely. Narodila sa 2.1.1994 o 22:25 hod. Vážila 3 540 g a bola dlhá 50 cm. S kyticou kvetov, hračkami a vkladnou knižkou prišli zablahoželať matke do nemocnice primátor mesta Karol Kalinák a prednosta Mestského úradu JUDr. Vasil Štefanco.

Dňa 14. septembra 1994 sme sa navždy rozlúčili s dlhoročným profesorom a riaditeľom Gymnázia Dukelských hrdinov Dr. Jánom Magdziakom.

Po dlhej a ťažkej chorobe zomrel 2. októbra 1994 vo veku 59 rokov pán Jozef Baslár, ktorý v rokoch 1976-1990 vykonával funkciu predsedu Mestského národného výboru a mal značný podiel na búrlivom rozvoji mesta.

V meste a v celom Svidníckom okrese bola počas celého roka pomerne veľká nezamestnanosť. Na Okresnom úrade práce bolo evidovaných 4 523 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavovalo 20,3 % -nú nezamestnanosť.

Obyvatelia mesta počas roka nakupovali základné potravinové články v týchto cenových reláciách:

- mlieko	9,60	Sk/1l
- maslo obyčajné	25,60	Sk/250g
- chlieb	18,00	Sk/2kg
- rožky malé	1,10	Sk/1kg
- rožky veľké	2,10	Sk/1kg
- cukor kryštálový	17,50	Sk/1kg
- múka výberová	10,60	Sk/1kg
hrubá	10,30	Sk/1kg
hladká	9,60	Sk/1kg
- mäso bravčové stehno	110,00	Sk/1kg
hovädzie stehno	90,00	Sk/1kg

Prednosta MsÚ:

Primátor mesta:

Kronikár: